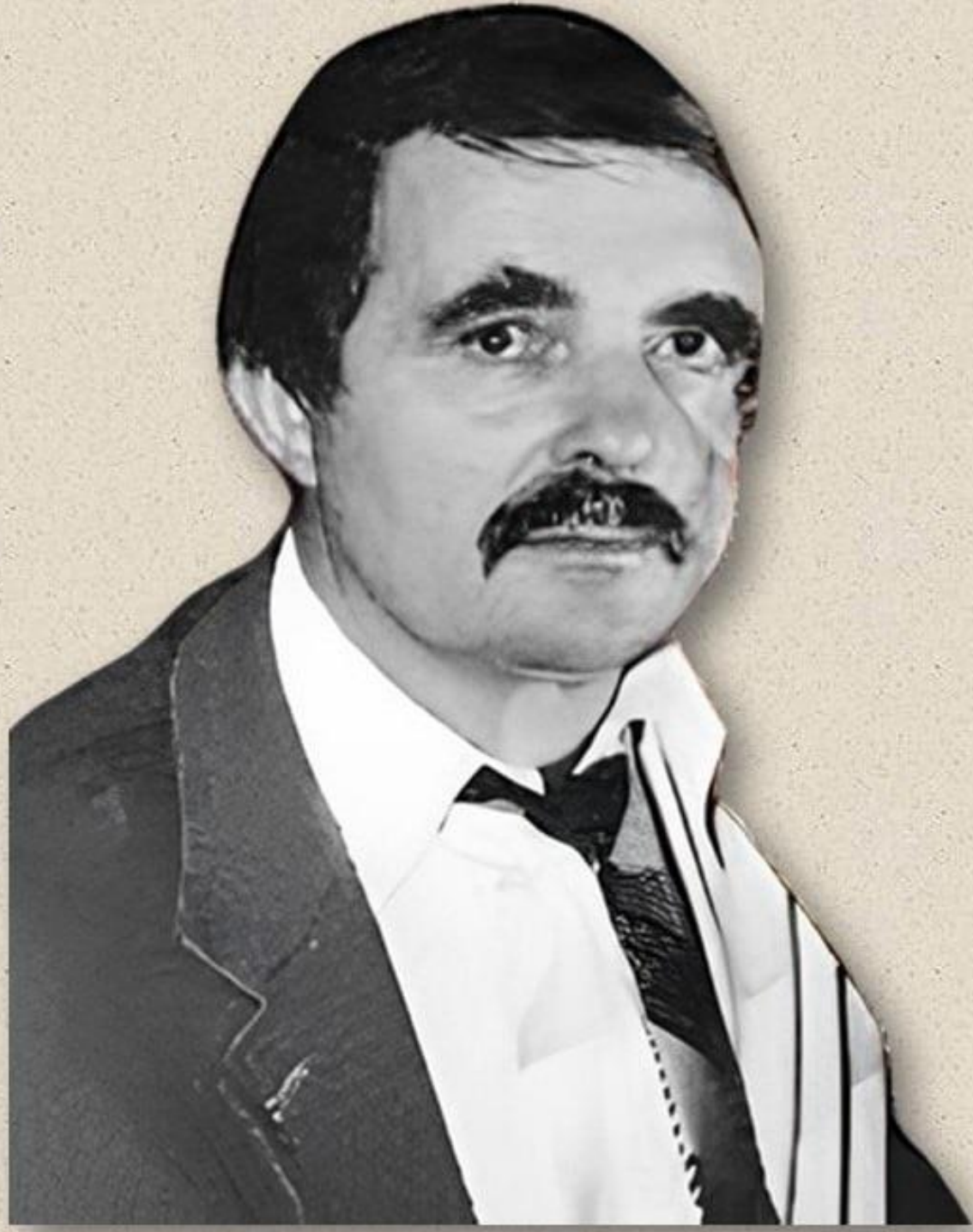

Микола Холодний

Микола

ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРИ
ВИКОНАВЧОГО ОРГАНУ КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
(КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ)
Публічна бібліотека імені Лесі Українки для дорослих міста Києва
Відділ електронних ресурсів та довідково-бібліографічного обслуговування

**Про життєвий і творчий шлях
Миколи Холодного :
до 85-річчя з дня народження**

Бібліографічний список

Київ, 2024

Про життєвий і творчий шлях Миколи Холодного : до 85-річчя з дня народження : бібліогр. список / упоряд. Ж. Копитко ; ред. Т. Гніда, В. Білозір; КМДА, Департамент культури ; Публ. б-ка ім. Лесі Українки для дорослих м. Києва, Відділ електронних ресурсів та довідково-бібліографічного обслуговування. – Київ, 2024. – 17 с.

Пропонуємо вашій увазі бібліографічний список «Про життєвий і творчий шлях Миколи Холодного» : до 85-річчя з дня народження (31.07.1939 - (дата не відома) лютий, 2006) – українського поета-шістдесятника, літературознавця, публіциста, відомого своєю активною громадянською позицією, борця з радянським режимом.

До списку увійшли твори поета, література про життя та діяльність, інтерв'ю, спогади.

При складанні списку використано літературу з електронних каталогів Публічної бібліотеки імені Лесі Українки, Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого, сайту Google-Академія.

Матеріал розміщено по розділах за хронологією та за алфавітом назв та прізвищ.

Видання розраховане на широке коло читачів, для всіх, хто цікавиться розвитком української літератури ХХ ст., дисидентським рухом в Україні, життям та творчістю письменника-шістдесятника – Миколи Костянтиновича Холодного.

Упорядник: Копитко Ж.

Літературний редактор: Білозір В., Гніда Т.

Редактор-бібліограф: Гніда Т.

Телефон для довідок 486-01- 46, 068-139-31- 41

e-mail: 4bibliograf4@gmail.com

*«Ми вам робили революцію, в війну звільняли від ярма.
А ви розвели проституцію біля державного керма.
Навкруг міста ростуть лісами – до комунізму ідемо.
Тим часом податі ті самі, в тюрмі тій самій сидимо.
Є мова піль, озер і неба – та ходить мова та німа.
Є українців більш, ніж треба, а України-то нема».*

М. Холодний

Сьогодні особлива нагода згадати Миколу Холодного, адже 31 липня великому українському поетові мало б виповнитися 85 років!

ХОЛОДНИЙ Микола Костянтинович – поет-шістдесятник, літературознавець, публіцист, перекладач. Народився 31 липня 1939 року на Ягідному хуторі, с. Краснопілля Коропського району Чернігівської області (за документами – 30.07.1939 р., с. Карильське того ж району).

Прізвище Холодного стояло поруч з іменами найвидатніших поетів-шістдесятників, його сварили і проклинали з усіх партійних трибун, як «відщепенця» і «запроданця», його поезії переписувалися і передавалися з рук до рук у всій Україні, а постать поета була оточена щонайхимернішими легендами, які найчастіше виявлялися правдою... Микола Холодний – це спротив радянській системі... це вогненні слова, що пропікають самісіньку душу... це поезії, за які можна отримати до семи років ув'язнення. Слово його було настільки гостре і зухвале, що читач перед ним губився.

Голова НСПУ Михайло Сидоржевський про М. Холодного: «...я не літературознавець, не літературний критик, не дослідник творчості Миколи Холодного. Як читач, як людина, що намагається мислити, орієнтуватися у просторі й часі, розумію, що на 60-70-ті припадає вершина його творчості. А потім з різних причин йому не вдалося реалізувати те, що було закладено... Наскільки речі його талановиті, правдиві й гострі вражаюче...

це пояснює, чому його тоді тіснили, не сприймали і переслідували. У 60-х він вирізнявся від усіх... І, напевно, сучасним літературознавцям й критикам ще належить визначити місце Миколи Холодного у першій десятці провідних українських поетів.

Світ міняється, ми міняємося, країна міняється. І ніхто не знає, до чого призведуть ці метаморфози. Правда, огранена брехнею, виблискує як алмаз. Але ця правда буває настільки гострою, страшною й неприйнятною нашим звичним сприйняттям світу і наскільки вона може бути суперечливою і невідгідною багатьом у тому числі освяченим, які ходять в ореолах слави, пошани й всенародної любові, одягши на себе вбрання патріотів. Саме все це відбувається навколо постаті Миколи Холодного. Хотілося б подивитися, як колізії, пережиті Миколою Холодним, долали б ті, хто сьогодні намагається його критикувати, не знаючи всіх подробиць і деталей...».

Його любили та обожнювали за талант здебільшого ті, хто знав його вірші. Ті ж, хто спілкувався з ним наживо, кажуть, що був чоловік гострий. Його неможливо було купити кар'єрою чи виданими книжками, він залишався ворогом системи навіть тоді, коли його змушували каятися.

Походить поет з селянської родини. З його слів: «Імперія Зла торкнула мене своїм чорним крилом іще в дитинстві, а мою родину – ще до мого народження. Мого діда було розкуркулено. Дід тоді до колгоспу не пішов, так його і дітей повикидали на сніг. І тільки завдяки тому, що хрещена моя, батькова сестра, Ольга, пасла гусей у бригадира – а вже колгоспи були – дід відкупив у колгоспу свою хату. Це завдяки тому, кажу, що хрещена у бригадира пасла гуси».

Батько, Костянтин Іванович, 1918 року народження, після війни з Японією 1945 р. не захотів повертатися в колгоспне кріпацтво, залишився в Сибіру біля розкуркулених висланих родичів, де трагічно загинув 1964 р. Мати, Ганна Михайлівна Чуча, тяжко працювала в колгоспі.

1946 р. Микола пішов у початкову школу на хуторі Стягайлівка, 1953 р. закінчив Карильську семирічку.

Зі спогадів: «Повоєнні роки. Мати вставала рано, йшла на поле, поверталася дуже пізно. Вихідних не було. А за рік вона заробляла миску зерна, а бувало, що й кілограмів шістнадцять була винна колгоспу, бо ніби виписувала якесь зерно в колгоспі. Хоч цього вона й не робила, але нікому не можна було довести правди. Колоски на полі не дозволяли збирати, стріляли по нас. Ми ховалися в кукурудзу, пригадую. А потім колоски ті приорювали.

Якось були збори, і Микола Бараник – запитав: «А навіщо ви хліб приоруєте? Його наступного дня забрали, він років з п'ять сидів за те запитання.

У той час поширювались листи релігійного змісту, що ніби десь на березі моря хлопчик побачив Божу Матір на небі, ніби вона щось говорила – такі ніби знамення з'являлися, за тими листами. Під впливом тих листів я десь у третьому класі – бо то було ще в хутірській школі, а то тільки до третього класу, а потім треба було в село ходити, – я взяв і написав (то була, по суті, листівка), що помер Сталін і всі люди моляться Богу. І кинув це в коридорі. Вчителька відразу повідомила директору. Так він на мене як нагримав, сказав, щоб я тримав язик за зубами, що це я зробив. Бо якби вони надали цьому розголосу, так не знаю, що було б мені, але їх могли б забрати, я думаю. Ну, принаймні, посадами вони могли б поплатитися – і вчителька, і директор».

У 1955 році, першого вересня, у районній газеті «Радянська Коропщина» опублікував вірша. «Це була перша публікація. Вірш називався «Бригадир-нероба». Це була критика на бригадира-комуніста. Я тоді не знав, що не можна таких слів уживати: комуніст-нероба. Після цього вірша на мене почалися перші гоніння. Я змушений був тікати з села. І втік я до Миргорода. Тоді паспортів же не видавали...»

У 1961 р. закінчив Ромоданівську школу робітничої молоді, вступив на філологічний факультет Київського університету, де познайомився з І. Дзюбою. Веде активне творче життя, приймає участь у поході зі смолоскипами до пам'ятника І. Франку. Вірші поета розповсюджуються в самвидаві. Їм притаманна іронія, алегоричність, потужний патріотичний пафос. Його рядки стають «крилатими».

У грудні 1962 р. його перша збірка – «Червоний сон» – мала позитивну рецензію І. Дзюби, але була знята з плану Держлітвидаву. Виступив на Дні філолога в університеті з віршем про «300-ліття возз'єднання України з Росією», у зв'язку з чим декан П. М. Федченко запропонував М. Холодному перейти на вечірній відділ та погрожував виключенням.

Виступає на студентській науковій конференції з доповіддю «Про душу в пісні та про пісню в душі», де позитивно згадував С. Петлюру, У. Самчука. Їздив у карпатське с. Шешори на відкриття пам'ятника Тарасові Шевченку, де з В. Чорноволом, Зіновією Франко та іншими влаштував мітинг у зв'язку з заборонаю відкриття пам'ятника. Всупереч волі парткому університету був обраний головою Літературної студії ім. Василя Чумака («Січ»).

Він критично виступає на обговоренні роману професора Арсена Іщука «Вербівчани», за що був виключений з комсомолу і з 5-го курсу університету.

У 1966 р. М. Холодний разом з Ліною Костенко та Іваном Драчем протестував перед Львівським обласним судом, де судили Михайла Осадчого, Мирославу Зваричевську, Богдана і Михайла Горинів. В самвидаві поширюється його 90-сторінковий лист до П. Шелеста, де йдеться про порушення Загальної Декларації прав людини ООН.

За читання віршів «Монолог Франка» та «Собаки» біля пам'ятника І. Франку в день 50-річчя його смерті у 1966 р. разом з Олесем Сергієнком, Віктором Ковальчуком та Валерієм Набоком (Набок) був заарештований на 15 діб, сидів у Лук'янівській в'язниці, де оголосив голодування. Холодного звільнили і навіть повернули паспорт, у якому вже стояв штамп: «Выписан». Наказали за двадцять чотири години залишити Київ. Підкорився й поїхав на Яготинщину в радгосп «Новоолександрівський» стерегти сад. Таким було визнання його таланту.

За сприянням кандидата філологічних наук Івана Варченка Микола Холодний перевівся в Одеський університет і 1968 р. одержав диплом. У липні звільнений з Самгородської школи на Сквирщині – за появу віршів у журналі «Дукля» (Словаччина).

Його неодноразово необгрунтовано звільняли з роботи за політичними мотивами, був звільнений з посади інструктора-методиста Добровеличківського будинку культури Кіровоградської обл. за прилюдне читання віршів, за появу віршів у нью-йоркській антології української поезії «Шістдесят українських поетів шістдесятих років» (упорядник Б. Кравців). Написав спогади про А. Горську, В. Некрасова, В. Стуса, книжки про М. Осадчого, Й. Сліпого та ін.

Писав листи президенту Рональду Рейгану і генсеку Черненку з проханням випустити його з СРСР. Звертався по допомогу до Мао Цзедуна. Це тільки викликало зворотну реакцію з боку влади.

Його вірші майже не друкувалися в Україні, їх публікує позацензурний самвидавний журнал «Український вісник» В. Чорновола, львівський самвидавний журнал «Скрина». Вони виходили в Парижі, Торонто, Римі – українська друкарня Ватикану видала книжку «Про душу в пісні та про пісню в душі», яка відзначена почесною премією. Його вірші публікує газета «Свобода» (США), журнал «Сучасність» та альманах «Північне сяйво» (упорядник Яр Славутич, м. Едмонтон, Канада), публікуються в антології української поезії в Празі. В США у видавництві «Смолоскип» ім. Василя

Симоненка під рубрикою «Захальвні вірші з України» виходить книжка «Крик з могили» (1969 р.) із критикою політики КПРС.

Саме ця збірка стала головною причиною арешту в 1972-му році за антирадянську агітацію і пропаганду (ст. 62 ч. 1, головне звинувачення – за збірку віршів «Крик з могили»). 7 липня того року газета «Літературна Україна» під назвою «На терези совісті», опублікувала під прізвисьмом Холодного листа... Автор начебто відрікався від своїх «політично хибних віршів» та осіб, які штовхали його в «антирадянську трясовину». М. Холодного звільняють з-під варти зі слідчого ізолятора КДБ УРСР на підставі постанови про припинення кримінального переслідування. Згодом він скаже, що це провокація спецслужб.

Із липня 1976 р. Холодний жив у м. Остер Чернігівської області. У листопаді звільнений з посади заввідділом краєзнавчого музею. Працював у школах, звідки його неодноразово звільняли. У квітні 1982 р. його звинуватили у знищенні статуетки Леніна, портрета Брежнєва та рушника «300 років України з Росією» і на 10 діб запроторили у чернігівську обласну психлікарню. Працює в школі, робота супроводжується численними доносами, викликами в КГБ, заборонами і звинуваченнями в націоналізмі.

У 1987 р. Холодний ініціює будівництво церкви в рідному селі, створює в Острі осередок Народного руху України, в Козельці районне літоб'єднання імені репресованого письменника Василя Нефеліна, піднімає над міськрадою жовто-блакитний прапор. 1990 р. вступає до Міжнародної асоціації українців.

У червні 1991 р. був реабілітований за справою 1972 року. У 1992 р. СБУ повертає вилучені 1972 р. рукописи. В тому ж році проводить у Спільці письменників творчий вечір з назвою «Я помер 1972 року». У лютому 1993 р. ректор КДУ скасовує наказ 1965 р. про виключення з університету.

У березні 1993 р. виходить перша в Україні збірка його віршів «Дорога до матері», його прийнято в Спільку письменників України, збірку висунуто на здобуття премії ім. Т. Шевченка.

У 1998 р. Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України створює архівний фонд поета.

Помер за нез'ясованих обставин у себе вдома. Точної дати його смерті не знає ніхто. Прокуратура мовчала, слідство не велося. Офіційний висновок традиційний, коли влада приховує свої злочини: «помер від серцевої недостатності» у середині лютого 2006 р., похований 15 березня 2006 року у м. Остер Чернігівської області.

Нагороди та премії:

Лауреат літературно-мистецьких премій ім. В. Нефеліна, В. Сосюри (1998), «Благовіст», Почесної премії Ватикану (1979р.), присуджено премію та звання академіка творчої асоціації «Бу-Ба-Бу». Чотири рази його творчість висували на здобуття Шевченківської премії.

Член Всеукраїнського товариства політичних в'язнів і репресованих (ВУТПВіР) з 2002 р., Національної Спілки письменників України з 1993 р., голова Козелецької районної організації Всеукраїнського педагогічного товариства ім. Г. Ващенка.

2005 р. нагороджений Почесною грамотою Президії Верховної Ради України. Учасник «Помаранчевої революції». Визнаний американським Біографічним інститутом Людиною 1999 року із занесенням до міжнародного довідника «Видатні діячі ХХ ст.».

Лауреат Міжнародної літературно-художньої премії імені Пантелеймона Куліша (2016, посмертно).

Художні твори М. Холодного

Зацвіла акація. Мабуть, провокація : поезія [Електронний ресурс] / Микола Холодний // РІЧ тексти й візії : вебсайт. – Режим доступу : <http://surl.li/pzczjm>. – Дата публікації : 08.06. 2017. – Назва з екрана.

1.

2.

Україна : [поезії] / Микола Холодний // Березіль. – 2012. – № 11-12. – С. 99-106.

3.

Танці на мінному полі : поезії / Микола Костьович Холодний. – Львів : Зоряна, 2006. – 42 с.

4.

Страшний суд : поема-прокляття / Микола Холодний. – Львів : [б. в.], 2005. – 8 с.: іл.

5.

Сто перший кілометр : з неопублікованого / М. Холодний. – Дрогобич : Коло, 2004. – 216 с.: фотоіл.

6.

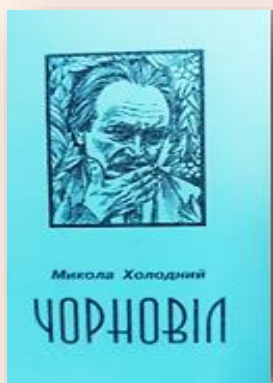
Крути : поема / Микола Холодний. – Львів : [б.в.], 2003. – 14 с.

7.

Пам'яті 29-ти : героїчна поема / М. К. Холодний. – Сімферополь : Доля, 2003. – 19 с.

8.

Великдень за колючим дротом / Микола Холодний ; передм. В. Чабан. – Львів : Кобзар, 2002. – 284 с.: іл.

9.

Чорновіл : поема-реквієм / М. К. Холодний. – Дрогобич : Коло, 2001. – 34 с.

10.

Золоте перо жар-птиці. П'ятитомник Яра Славутича : есей / Микола Холодний. – Чернігів : Дніпро, 1999. – 84 с. : портр.

11.

Каменюк і Петрарка (Доля «внутрішньої еміграції») / М. К. Холодний. – Київ : Вир, 1997. – 183 с.

12.

Уроки Григорія Сковороди / Микола Холодний // Вітчизна. – 1996. – № 5-6. – С. 112-115.

13.

Усмішка Джоконди : вибране / Микола Холодний. – Київ : Укр. письменник, 1995. – 271 с.

14.

Поезії / Микола Холодний // Молодь України. – 1995. – 27 лип.

15.

Сміх королевчанки : [поезії] / Микола Холодний // Вітчизна. – 1994. – № 11-12. – С. 2-5.

16.

Дорога до матері : поезії / Микола Холодний. – Київ : Укр. письменник, 1993. – 106 с.
Перша книжка віршів, що видана в Україні, збірку висунуто на здобуття премії ім. Т. Шевченка.

17.

Україні ; Прокурору ; Я – лицемір : вірші / Микола Холодний // Вечірній Київ. – 1993. – 31 берез.

18.

Дерев'яний лелека : [поезія] / Микола Холодний // Київ. – 1992. – № 1. – С. 78-82 : фото.

19.

Книги з кострищ інквізиції / Микола Холодний // Київ. – 1992. – № 8. – С. 12-14.

20.

Житиме любов : [вірші] / Микола Холодний // Дніпро. – 1988. – № 11. – С. 21-22.

21.

Із триптиха «Свинар» : вірш / Микола Холодний // Визвольний шлях. – 1982. – № 11. – С. 1361-1362.

22.

Про душу в пісні та про пісню в душі = On the soul in song and song in the soul By Mykola Holodny (in Ukrainian) / Микола Холодний; упоряд. О. Зинкевич; [передрук самовидавчого твору з України]. – Торонто-Балтімор : Українське вид-во «Смолоскип» ім. В. Симоненка, 1981. – 139 с.

Книжка М. Холодного «Про душу в пісні та про пісню в душі», за яку він отримав премії ім. В Нефеліна та Почесну премію Ватикану, є важливим нарисом в історії нищення української духовости в російській дійсності. Діаспорне видання.

23.

Куди і навіщо біжить вода? : збірка третя / Микола Холодний // Широке море України : документи самвидаву з України : документи VII. – Париж ; Балтімор : Смолоскип, 1972. – С. 311-344.

24.

Широке море України = Wide sea of Ukraine : документи самвидаву з України : док. VII / [Є. Сверстюк, В. Чорновіл, І. Дзюба, М. Холодний та ін.]. – Париж ; Балтімор : Смолоскип, 1972. – 378 с. – (Бібліотека Смолоскипа ; ч. 14).

До збірки включено твори відомих українських письменників: М. Холодного, Є. Сверстюка, В. Чорновола, І. Дзюби, Л. Костенко, Г. Чубая та ін. В Україні деякі з цих творів кружляли лише в рукописних відписах, у Самвидаві, або були публіковані поза межами Батьківщини, але, на думку видавництва, не були достатньо поширені чи загубились на сторінках часописів. Однак всі вони повинні бути у кожного з нас «під рукою», щоб черпати з них свіжу думку, фактичні дані, чи мистецьке вдоволення.

25.

Крик з могили. Захалаявні вірші з України / [Микола Холодний]. – Балтімор ; Париж : Смолоскип ім. В. Симоненка, 1969. – 59 с. – (Бібліотека «Смолоскипа»; Ч. 5)

26.

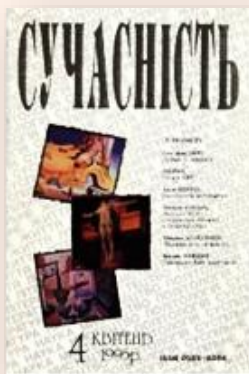
Сутеніє в душі... : вірші / Микола Холодний. – Париж : Смолоскип, 1969. – 16 с.

Публіцистичні праці М. Холодного та літературно-критичні статті про нього.

27. «Оновлений» Василь Симоненко : [про враження від книги «Гроно нездоланих співців...»] / Микола Холодний // Молодь України. – 1997. – 23 жовт.

28. Голгофа Михайла Осадчого : (штрихи до портрета) / Микола Холодний . – Київ : Укр. письменник ; Вир, 1996. – 128 с.

29.

«Винним себе не визнавав...» : штрихи до портрета Михайла Осадчого / Микола Холодний // Сучасність. – 1995. – № 4. – С. 148-157.

30.

«Вони сміялися з моєї любові до України»: Михайло Осадчий – вчений і літературознавець / Микола Холодний // Рідна школа. – 1995. – № 9. – С. 31-50.

31. Холодний, М. Хто вбив Михайла Осадчого? : (перечитуючи співчуття) / Микола Холодний // Літературна Україна. – 1994. – 30 серп.

32. Баран, Є. Притча про Миколу / Євген Баран // Сучасність. – 2010. – № 4. – С. 107-113.

33. Баран, Є. «Відпливає від нас мій човен...» / Євген Баран // Дивослово. – 2010. – № 12. – С. 55-57.

34. Бурсов, Г. Його вбивають. Хто? : (Микола Холодний – поет, біла ворона) / Г. Бурсов, С. Осока // Березіль. – 2012. – № 9-10; 11-12. – С. 126-147.

35. Бурсов, Г. Згадуючи Миколу Холодного : 30 липня поету-шестидесятнику, літературознавцю, публіцисту й перекладачу, виповнилось би 70 років... / Георгій Бурсов // День. – 2009. – 25 лип. (№ 128). – С. 6.
36. Бурсов, Г. Ігнорований ювілей : до 80-річчя Миколи Холодного / Георгій Бурсов // Українська літературна газета. – 2019. – 2 серп. (№ 15). – С. 18.
37. Гарачковська, О. Гротескно-узагальнена картина патологічного світу в сатиричній поезії Миколи Холодного / О. Гарачковська // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. – 2014. – Вип. 13. – С. 13-15.
38. Гончарова, Ж. М. Поетичне свідчення як шлях формування історичної пам'яті (мовні засоби репрезентації смислів) / Ж. М. Гончарова // Аргументи сучасної філології : Історична та індивідуальна пам'ять : матеріали Міжнар. наук. конф., Харків 18-19 квіт. 2024 р. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; [за заг. ред. С. К. Криворучко]. – Харків, 2024. – С. 83-88.
Досліджуються мовні засоби та авторські прийоми творення поетичного смислу в іронічній поезії Миколи Холодного «Собаки».
39. Горинь, М. Більше поетів хороших і різних / Михайло Горинь // Молодь України. – 1962. – 15 груд.
40. Горобець, О. Однокрила доля поета Миколи Холодного [Електронний ресурс] / Олександр Горобець // Полтавщина : інтернет-видання. – Режим доступу : <https://blog.poltava.to/gorobets/411/>. – Дата публікації : 06.05.2011. – Назва з екрана.
41. Горобець, О. Горіхи для матері [Електронний ресурс] / О. Горобець // Liga. net. – Режим доступу : <http://surl.li/cudpeb>. – Дата публікації : 08.10.2016. – Назва з екрана.
Про найбільш суперечливого і талановитого поета-шістдесятника Миколу Холодного.
42. Гризун, А. Талан і талант, або дещо про творчу спадщину, яка подає голос з могили / Анатолій Гризун // Київ. – 2007. – № 4. – С. 36-42.
43. Дзюба С. Творческий подвиг Миколи Холодного / С. Дзюба // Пульс недели. – 2000. – 10 февр. – С. 14.
44. Дробаха, О. Поет у собачій будці: до роковин смерті Миколи Холодного / Олександр Дробаха // Українська літературна газета. – 2016. – 12 лют. (№ 3). – С. 16.
Після 1991 року крига замовчування імені Миколи Холодного повільно тане. В1993 р. він стає членом СПУ. З'являються його книжки (до того друковані за кордоном «Крик з могили» та ін.). Поет шукає відповіді на гострі проблеми українського життя. Називає речі своїми іменами.
45. Дроздовський, Д. Микола Холодний у житті й у творчості / Дмитро Дроздовський // Дивослово. – 2010. – № 12. – С. 52-55.

46. Дроздовський, Д. Українська література ХХ століття – система дуже фрагментарна. Це ціла епоха браку літератури і «розгулу» літературної ідеології та «літераторів»... / Дмитро Дроздовський // Дзеркало тижня. – 1-7 лип. (№ 25). – 2006.
47. Здоровега, В. Коли на прою стають з системою : до 60-річчя від дня народження М. Холодного / В. Здоровега // Молодь України. – 1999. – 30 лип.
48. Ісаченко, Л. Сумно і тепло про Миколу Холодного [Електронний ресурс] / Леонід Ісаченко // Грінченкоінформ : сусп.-політ. студ. вид. – Режим доступу : <http://surl.li/ulybx>. – Дата публікації : 13.06.2019. – Назва з екрана.
- Побачила світ книжка, яка мала б вийти багатотисячним тиражем, натомість прийшла до читача лише у кількох сотнях примірників, це ґрунтовний томик спогадів, міркувань, аналітики, приватного розслідування смерті Миколи Холодного від Георгія Бурсова. Названий «Микола Холодний. Портрет-мозаїка».*
49. Каменюк, М. «Та зявиться він у жебрацькім лахмітті, і греки під ним упізнають царя...» / М. Каменюк // ЛітАкцент : альманах : сучасна література в колі твого читання. Вип. 2 (4). – Київ : Темпора, 2010. – С. 5.
50. Кононович, Л. Два обличчя Миколи Холодного [Електронний ресурс] / Леонід Кононович // УНІАН : веб-сайт. – Режим доступу : <http://surl.li/lkvblu>. – Дата публікації : 19.08.2010.
- Поета сварили і проклинали з усіх трибун, як «відщепенця» і «запроданця», а його поезії переписувалися і передавалися з рук до рук у всій Україні, його постать була оточена щонайхимернішими легендами.*
51. Літературна премія «Благовіст» // Літературна Україна. – 2001. – 5 квіт. (№ 13). – С. 3.
52. Малюта, І. За рахунок честі / І. Малюта // Літературна Україна. – 2019. – № 41-42. – С. 5.
53. Марченко І. Пожальйте після смерті Миколу Холодного // Літературна Україна. – 2019. – № 45-46. – С. 4.
- Микола Холодний : спростування міфів** // Українська літературна газета. – 2014. – 15 груд.
54. *Видатний український правозахисник, колишній політв'язень Василь Овсієнко згадує, що вірші Миколи Холодного цитували, як молитви. Він був кумиром молоді, одним із найпопулярніших сучасних вітчизняних поетів. У спогадах про нього, міститься фрагмент інтерв'ю, записаного з М. Холодним у 1992 році.*
55. Микола Констянтинович Холодний [Електронний ресурс] / Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України // Режим доступу : <http://surl.li/urdjz>. – Дата публікації : 30.07.2029. – Назва з екрана.
56. **Микола Холодний – поет, актор, біла ворона** // Українська літературна газета. – 2012. – 26 вер. (№ 17); 2012. – 10 жовт.
- Йдеться про книгу-дослідження журналіста і публіциста Георгія Бурсова «Його вбивають. Хто».*

57. Микола Холодний і Тереза з Голубиноного [Електронний ресурс] // Закарпаття онлайн. – Режим доступу: <http://surl.li/wywdcz>. – Дата публікації : 29.03.2011. – Назва з екрана.
Розповідь-спогади Терезії Банік (Цимболинець) про М. К. Холодного.
58. Мушкетик, Ю. Лишається поет / Ю. Мушкетик. – Київ. – 2010. – № 4-5. – С. 132-133.
59. Назаренко, Л. «Його голос до рідного краю долітав, наче краплі роси». Життя і творчість Миколи Холодного / Л. Назаренко // Українська література. – 2012. – № 8. – С. 43-46.
60. Опублікували невідомі фото і листи українського дисидента: [документи з особового фонду Миколи Холодного [Електронний ресурс] // Gazeta.ua. – Режим доступу : <http://surl.li/uoysy/>. – Дата публікації : 31.07.2019. – Назва з екрана.
61. Павленко М. **Гаряча кухня від Миколи Холодного** / М. Павленко. – Українська літературна газета. – 2010. – 2 серп.
62. Панченко, В. Пекло Холодного / Володимир Панченко // ЛітАкцент : альманах : сучасна література в колі твого читання. – Київ : Темпора, 2010. – Вип. 2 (4). – С. 5-604.
- Поет – біла ворона : постать-протиріччя_** : до 80-річчя Миколи Холодного / підгот. Віктор Бондар // Голос України. – 2019. – 31 лип. (№ 143). – С. 10.
Колись, у 60-70-ті роки минулого століття, на які припадає пік розквіту творчості поета, він вирізнявся серед колег по перу бунтарством, оригінальністю і несхожістю ні на кого більше. І нині - по загадковій, за так і не з'ясованих обставин - смерті, навколо його особи, як і за життя, точаться всілякі плітки та безпідставні домисли. Шкода, але для багатьох, надто ж для нинішньої молоді, творчість Миколи Костьовича Холодного – біла пляма.
63. Рух опору в Україні: 1960-1990 : енциклопедич. довід. / передм. Осипа Зінкевича, Олеся Обертаса. – Київ : Смолоскип, 2010. – 600 с.
64. Скуратівський, В. Миколі Холодному-шістдесят ? / В. Скуратівський // Сучасність. – 1999. – № 6. – С. 121-122.
65. **Урись, Т. Ю. Микола Холодний: феномен творчої індивідуальності поета-шістдесятника = Mykola Kholodnyi : the phenomenon of the creative individuality of a 60's poet** / Т. Ю. Урись // Закарпатські філологічні студії / Мін-во освіти і науки України, Держ. вищ. навч. заклад «Ужгородський нац. ун-т». – Ужгород : Гельветика, 2023. – Вип. 29, т. 2. – С. 270-275.
66. *Друга половина ХХ ст. в радянській Україні (частині СРСР) – час складний і суперечливий, супроводжений репресіями усіх незгодних з офіційною політикою, зокрема культурних діячів, літераторів, митців, учених, діяльність і творчість яких була пов'язана з бажанням бачити свою країну незалежною. У статті розглянуто феномен творчої індивідуальності малодослідженого поета Миколи Холодного як представника одного з нелегких періодів в історії України.*
67. Холодний Микола – лауреат літературної премії «Благовіст» 2001 року за вірші 60-х років // Літературна Україна. – 2001. – 5 квіт. (№ 13). – С. 3.

- Черкаська, Г. Народився на світ я людиною, а, на жаль, помираю борцем [Електронний ресурс] / Ганна Черкаська // UA Modna. – Режим доступу : <http://surl.li/urbjw>. – Дата публікації : 31.07.2015. – Назва з екрана.
68. *31 липня 1939 р., народився класик «захаявної літератури» Холодний Микола Костянтинович, визнаний американським Біографічним інститутом – Людиною 1999 року із занесенням до міжнародного довідника «Видатні діячі ХХ ст.»*
69. Чабан, В. Крапки над «і» розставляє історія / Василь Чабан // Освіта. – 2000. – 16-23 лют. – С. 13.
70. Черногуз, О. Класик «захаявної літератури»: (Микола Холодний) / О. Черногуз // Березіль. – 2018. – № 7-9. – С. 138-150.
71. Шістдесятництво як явище, його витoki і наслідки // Слово і час. – 1998. – № 7. – С. 40-55.
72. Шкляр Ю. Поетична творчість Миколи Холодного : монографія / Ю. Шкляр. – Дрогобич : Коло, 2004. – 66 с.
73. *Я все сказав, і смолоскипами колись мої палатимуть слова:* (з книжки Георгія Бурсова «Микола Холодний : публіцистичний портрет-мозаїка») // Українська літературна газета. – 2019. – 19 лип.

Інтерв'ю з М. Холодним

- Микола Холодний : «Скомпрометувати самвидав літературної опозиції КДБ не зумів» : інтерв'ю / Микола Холодний ; запис. Д. Дроздовський // ЛітАкцент. – 2009. – 24 лип.
74. *Останнє прижиттєве інтерв'ю Миколи Холодного – більш ніж контрoверсійне. У цьому пересвідчиться кожен, хто його прочитає. І все ж, ми не змогли відмовити поетові у праві на «крик з могили» (так називалася одна з його книг). Інші – живі – можуть сказати інше.*
- Микола Холодний: «Нинішній владі в Україні моя літературна діяльність не потрібна» : [інтерв'ю] / Микола Холодний ; запис. Д. Клочко // День. – 1999. – 7 верес. (№ 163).
75. *В Острі на Чернігівщині поет зустрів своє 60-річчя, напередодні якого відбулась ця розмова.*
76. Овсієнко, В. Недописаний портрет : з приводу інтерв'ю В. Овсієнка з М. Холодним / Василь Овсієнко ; запис. І. Малюта // Українська культура . – 2008. – № 10. – 2008. – С. 34-35.

